

KURIER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 3 Lipca. V. S. ROKU 1806.

ROSYJA.

S. PETERSBURG VS. d. 26 Czerwca. Tajny Konsyliarz X. Czartoryski na własną prośbę uwolniony od obowiązku towarzysza Ministra zagranicznych interessów, zasiadać będzie po dawnemu w radzie Monarszey i rządzącym Senacie, zachowując miejsce swoje w wydziale oświecenia powszechnego. G. infanteryi Baron Budberg będzie Ministrem interessów zagranicznych. G. infanteryi Bułhakow i GM. Grał Gudowicz przyięci do służby umieszczają się w armii. Półkownik X. Urakow będzie Szefem Rewelskiego półku muszkietyerów. Wymazuje się z rang listy poległy w bitwie Podpółkownik Harpe. Kapitan flotny i rangi Owsianikow uwalnia się od służby z rangą GM. mundurem, i pensją połowy gaży za odprawione kampanie; Wice Gubernatorem Riazańskim został Kammerher Rzewski; Smoleńskim stanu Konsyliarz Alimow.

TURCYA.

BELGRAD 22 Czerwca. Obleżeni w mieście naszym Turcy odebrali niejaką pociechę, słysząc od gońca który d. 14 przybył z Constantinopola, że Jussuf Basza, i kilku z nim wodzów, zgromadziwszy 40 t. lepiej ćwiczonego żołnierza, nakoniec opuścić postanowili Romelią pospieszając do Serwii, dla uwolnienia zciśnionych Ottomanów, i przywrócenia spokoyności w zachodnich stronach Monarchii. Czyli za Jussufem nastąpi Wezyr, zgadnąć trudno; armia jego nie jest podobno jeszcze urządzona; Jussuf mieć nie będzie ogromney liczby żołnierza, iak się spodziewał; niektórzy Baszowie odmówili prowadzić do niego posiłki przepisane, wymawiając się rozruchami domowemi, naybardziej w Grecyi. Serwianów ta wiadomość bynajmniej nie zatrwożyła; owszem naczelnicy głośno udaia przed gminem, że Selim 3 bardzo jest rozgniewany przeciw załodze Belgradu; wojsko zaś pod Jussufem przesyła nie na zgnębienie Chrześcian zawsze wiernych tronowi swemu, lecz na nieposłuszne Ottomany. Domyślić się nie trudno, że ta powieść umyślnie jest rozrzucana w kraju, dla ośmielenia mieszkańców, ażeby grożącego im niebezpieczeństwa nie widzieli w całej wielkości.

Czerny, dotąd z Sabacz nie powrócił; w niebytności wodza namiestnicy kilka d. zachowali się spokojnie; lecz d. 18 niespodzianie lud Chrześciański pomknął się do murów, i ściśle obleżonych opasał, odebrawszy w nocy posiłek 5 t. świeżego ludu; co widząc żołnierze i obywatele pozostali w mieście niższem, przenieśli się natychmiast do górney twierdzy. Wieczorem Turcy ognia dawać silnie poczel z armat i ręczney broni, odpowiadali słabo Serwianie, oddaliwszy się znacznie od murów za pomocą ciemności nocney, ażeby rażonemi nie byli. Trwało strzelanie czasem przerywane do następującego poranku; Turków 12 raniono; 9 niewiadomo jakim przypadkiem zabrali w niewolę Serwianie. Tu się pokazało, iaka jest z obu stron zawziętość i zemsty chciwość; iencom głowy odcięte, na śpisach utkwione załodze Ottomanśkiey pokazano. W obozach swoich lud Chrześciański ma z Turczynów, którzy dawniej Belgrad opuścili, przywiązali się do strony wtenczas szczęśliwszey i zwyciężkicy. Ci bardzo wiele pomagają rokoszanom, dając zdrowe rady, ponieważ naylepiej znają miasto, i Stan wewnętrzny twierdz naszych. Kuzanzy Ali dawno zbiegom śmierć zapowiedział; lecz ci statecznie od ognia trzymają się daleko.

CONSTANTINOPOL 3 Czerwca. Od niepamiętnych czasów Turcy i Chrześcianie różnego wyznania mieli nieokreśloną wolność osiadania w naszej stolicy, i budo-

wania domów. Dziś Porta inne ma przedsięwzięcie, pragnąc liczbę obywatelów Muzułmańskich zbyt szczupłą pomnożyć, Chrzecian zmniejszyć. Na ten koniec ogłoszono urządzenie tym zabraniające w mieście i na przedmieściach domy stawiać, nawet potrzebujące naprawy, upadłe podnosić, bez wyraźnego zezwolenia samego Sultana. Od ustawy powszechney wyłączeni są tylko zagraniczni posłowie, i osoby pod ich opieką żyjące w stolicy, którym wolno jest używać dawnych przywilejów. Wspomnionym posłom, na ich przełożenie względem zciśnienia handlu, który dotąd prowadzili tłumacze, i przywilej od nich udzielony mający w portach Ottomanśkich, odpowiedział Reis Effendi; że Sultana od ustawy nowoy odstępować nie chce; ktokolwiek używać pragnie nadań dawnych, przenieść się powinien do mieszkania Konsulów narodu swego, lub zostać poddanym Porty, i o tém rychło donieść krajowey zwierzchności; inaczej kantory i sklepy będą zamknięte. Stosownie, do tego oświadczenia iedeni zrzekli się przywilejów, drudzy przenoszą się do Konsulów, żaden poddaństwa Tureckiego nie przyjął.

AUSTRYA.

WIEDEN z lipca. Damy orderu gwiazdzistego w zamkowym kościele odprawić kazaly nabożeństwo uroczyste po zmarley X. Asturyi, damie tegoż orderu, siostrze naszej Monarchini. XX. Esterhazy, Schwartzenberg, Lobkowitz, Trautmansdorf, z Graffowie Palfy, kilku innych Magnatów, zrobili umowę z Baronem Braun, który im ustąpił swój własny teatr, i administracya kilku innych za million 325 t. złot. ryńs. W Sierpniu będzie ustanowiona dyrekcyja nowa, która publiczności obiecuje znaczne polepszenie teatru narodowego, przez wybor piękniejszych dekoracyi, sztuk lepszych, aktorów doskonalszych. Ostatnich los zajmuje dziś troskliwość rządową. Cesarz postanowił, ażeby osoba wiek i talent poświęcająca usłudze publiczney, los swój na starość miała zapewnić przez pensją dożywotnią. Na ten koniec będzie na wszystkich teatrach dawana reprezentacya iedna co miesiąc; z którey zebrane summy, mają być zkładane do przyszley potrzeby. Ta ustawa naprzód uskuteczniiona będzie w Czechach na teatrze Pragskim, zaczynając od miesiąca terazn.

Pogłoski o zamianie i nowém przeznaczeniu dzierzaw Saltzburgskich i powiatu Innviertel upadły zupełnie; słychać, iż G. Andréossy od rządu swego wyraźny rozkaz odebrał wrócenia Austryakom twierdzy Braunau, skoro niektóre warunki traktatu Presburgskiego będą wykonane. W Austryi wyższej i na granicy Bawarskiey mamy teraz nadzwyczaj wiele żołnierza, którego część przeysć powinna do kraju, z którego Francuzi mają ustępować. GL. Laudon opuszcza służbę woyskową, zachowując rangę wysłużoną. Dywizya woysk Austryackich do Albanii przeznaczona z G. Bellegarde, nie przenosi głów 4 t. Nie wyszła jeszcze z Triestu pod żagle, czekając nowych rozkazów, czyliż pomyślnego wiatru. Droga lądowa 60 mil. Niemieckich przechodzi, prawie niepodobna w czasie terazn. nie tylko dla gór i złych przepraw, ale też nierównie bardziej dla niedostatku żywności; iuż zaś żegluga nad 3 d. trwać pospolicie nie zwykła w pogodney porze; zdarza się iednak częstokroć, że statki z Triestu do Albanii wyprawione przez 2 i 3 tygodnie po morzu Adryatyckim bywają miotane wiatrami przeciwnymi.

Prawdziwa była wiadomość, że w czasie ciągnięcia przez Triest woysk Francuzkich, zwłaszcza gdy w mieście zastanowić się chciały, Gubernator GL. Zach przez rekwiizycyą z okolicznego powiatu z prowadził 500 wo-

zów, na których archiwa, kassy, amunicyje, działa, własność skarbową uniesione być miały do Węgier; lecz do tego nie przyszło; obcy żołnierz wkrótce pośpieszył do Istrii. Kupcy nasi w Trieste i Fiume nadzieję mają, iż spokojność zakwitnie w tych stronach, a handel pod obojętną flagą Austriackiego domu, nadgrodzi obywatelom uciszonym przeszłe ich cierpienia.

BRYTANIA W.

LONDYN 27 Czerwca. Upadły nagle papiery nasze, powracając do stanu dawnego z równym pośpiechem, iak podnosiły się niedawno. Zgadnąć łatwo przyczynę; upadła nadzieja prędkiego z Francją i Prussami pokoju. Jackson z Niemiec powrócił, nic nie przyniosłszy pomyslnego; Yarmouth udał się do Paryża dla prywatnych interesów. Sam tylko zostaje Wilbraham, który powraca do Francji, iak słyhać, mając traktować o zamianę ieńców; to dzieło większą nad mniemanie znalazło z obustron trudność. Generałowi Boyer, który należał do armii zniszczonej w S. Domingo, pozwolono odiechać do oyczyzny. Fox chorował d. kilka; mówiono że ma wodną puchlinę; lecz przyszedł do zdrowia, i według zwyczaju zatrudnia się ułatwianiem interesów publicznych. Wzrost nagły papierów naszych przyznają niektórzy summom wielkim, które z Batawskiego kraju przyszły do nas po zaszłej rządu odmianie; nie jeden zyskał bardzo znacznie w tém zdarzeniu, więcej jest takich, którzy stracili, zakupując drogo papiery, w krótkim czasie cenę wysoką tracić mające.

Flotta kupiecka z Jamaiki niedawno wysłana, 160 żagłów liczyła; w podróży swojej Anglicy wiele przeszkod doznali od wiatrów burzliwych, sroga nawalność 37 okrętów odłączyła od gromady, wszystkie inne po morzu są rozrzucone; niektóre do Liverpool zawinęły; o los wielu innych mniejsza jest troskliwość, gdy pewnie wiemy, że na morzach Europejskich prócz korsarzów żadna nie krąży z nieprzyjacielskich eskadr. Lallemand z Rochefort ruszyć nie śmie, chociaż dawno gotowy, przed portem widząc 6 okrętów lin. Angielskich. Gantheaume w Brest stoi spokojnie z 8 okrętami lin; chociaż Cotton ledwie 5 liczy na zamknięcie portu. Statki przybyłe z Indji zachodniej donoszą, że H. Buonaparte z Brezylji przeszedł do Guadalupy; jeśli tak jest, Cochrane i Warren wkrótce nam doniosą o nowém zwycięstwie w tych stronach.

Słyhać, że Lord Howick przyjmuje ważny urząd wielkorządcy Azyatyckich dzierżaw; Lord S. Vincent na jego miejscu będzie Prezydentem Admiralicyi; opuściwszy kanałową flotę, znajduie się teraz w stolicy naszej. Namiestnik Barlow donosi o podpisanym pokoju przez G. Lake z wodzem Marattów Scindiah d. 22 listopada; artykułów jest 11; z których jeden stanowi rzekę Chumbull za granicę; w drugim obowiązue się kompania Angielska, temu nieprzyjacielowi za kilka powiatów ustąpionych płacić pewną summę, iakoteż jego żonę i córce; w trzecim przyrzeka nie wdawać się bynajmniej do układów domowych, iakie Scindiah uczynić może z Holcarem, gdy ten z nami ugodę podpisze; inne warunki zciągają się do zamiany ieńców, obdarzenia innych wolnością, ustąpienia z krajów podbitych. Wkrótce po tém Holcar prosił o zawieszenie kroków nieprzyjaznych. D. 3 grudnia G. Lake podpisał z nim ugodę w 9 artykułach. Wódz Marattów zrzeka się uroczyście praw swoich i pretensyi do 7 powiatów na rzecz Angielską; kompania nawzajem przyrzekła iemu i familli zostawić spokojną dzierżawę innych krajów dotąd posiadanych. Nadto obowiązał się Holcar, bez wiedzy i zezwolenia naszego nie przyjmować do służby swojej, aniteż utrzymywać Europejczyka żadnego.

Tym sposobem zakończyliśmy wojnę z Marattami straszną, pomyslnie nad nadzieję; zkład chwały przybywa dawnemu Indji wielkorządcy Margrabiemu Wellesley, który drogę utorowaną zostawił następcom do rozszerzenia rozległych dzierżaw, i ubezpieczenia onych przeciw napaści od wschodnich i Europejskich nieprzyjaciół. Ale teraz niektórzy z obywatelów naszych obojętnem okiem zdają się poglądać na ten wzrost potęgi i dostatku narodowego w dalekiej stronie. Ta prawda jasną jest w dzisiejszych sporach Parlamentowych o zaczęcie procesu kryminalnego z Margrabią Wellesley. Nie jeden Reprezentant radził rzecz odesłać do sądów krajowych,

ażeby izba niższa prywatnym interessem nie roztrągnięta, zupełnie poświęcić czas mogła publiczney potrzebie. Tak między innemi Fox rozumiał; lecz ponieważ sprawa do izby wprowadzoną została, usunąć już niepodobno; radził przeto ażeby zrana zchodzący się Reprezentanci, skoro ich będzie ile potrzeba do deliberacyi według prawa, nie czekając innych zajmowali się słuchaniem świadków, czas poobiedni zostawiając interesom walnieszym; na co zgodzono się iednomyślnie. Lord Tingmouth poprzednik Wellesleia, usprawiedliwiał następcę; lecz inni świadkowie tyle ważnych rzeczy donieśli, że nakoniec izba roztrząsać postanowiła potrzebę oskarżenia Wielkorządcy przed Parami; pierwszy artykuł aktu uroczystego jest dziś w deliberacyi.

G. Miranda z S. Domingo żeglując do Carracas był w wielkiem niebezpieczeństwie; korsarz Francuzki z Guadalupy długo ściagał Amerykanina, lecz nakoniec zręczne żagłów użycie, i nocna ciemność uciekającego pokryła. Słyszac Anglicy o mężstwie nieustraszonem i stateczności nieporuszonej broniącego dziś Gaetę X. Hesse Philipsthal, przypomnieli; że ten X. r. 1793 zostając w służbie Hollenderskiej, był kommandantem twierdzy Maestricht, którą oblegał wtenczas G. Miranda, czynił odpor dzielny, wytrzymał bombardowanie i szturmy, do czekał się naostattek przybycia odsieczy, którą przyprowadził od Renu X. Coburg Feld Marszałek wojsk Austriackich.

Podziśdzień objaśniona nie jest wątpliwość, z iaką potęgą Miranda przystąpił do wielkiego przedsięwzięcia, i czyli otrzymał lub nie, posiłek od Anglików i Murzynów. Równym sposobem niewiadomo, co rząd nasz rozumie o tej wyprawie, która gdyby do skutku przyszła, może dać nową postać czwartey części świata. Wkrótce rzecz objaśni instrukcyja, którą Ministrowie dać niedawno musieli Adm. Cochrane i Warren; tym czasem godzi się rozumieć, iż obojętni nie jesteśmy Anglicy, jeżeli prawdziwe jest doniesienie przysłane z przygórka dobrej nadziei, że Popham opuściwszy Cap miasto, z okrętem Diademe od 64 armat, Diomedes od 50, i 2 fregatami od 38, mając przy sobie liczbę pewną statków przewozowych, wyszedł pod żagle; na tej eskadrze znajduje się G. Beresford z 71 i 72 regimentami piezemi. Cel wyprawy tajemnica. Jedni mówią, że Angielscy wódzowie idą do Indji zachodniej, wspierać mając usiłowanie Mirandy, i z nim się połączyć; zdaniem drugich Popham i Beresford nie będą w obozach tego Peruwiańczyka, lecz siły Hiszpańskie chcą rozrywać, łapiąc w w Montevideo i Buenos Ayres; inni nakoniec twierdzą, iż eskadra nasza idzie szukać Francuzkiej H. Buonaparte, która chociaż liczniejsza, słabą jest do walki, po straconych wielu przez chorobę maytkach i żołnierzach. To nayspewniejsza, że Popham był niedawno na wyspie S. Helene, gdzie żadnego nie znalazł okrętu.

G. Maitland przybywszy do Columbo stolicy osad Angielskich na wyspie Ceylan, znalazł pokój kwitnący, załogi nasze w dobrym stanie, i rząd przyioł. W izbie niższej Ministrowie czytali pismo Królewskie. Monarcha przełożywszy krótko, iak wielu jest w narodzie maytków zestarzałych, wysłużonych, ranionych, do służby nie zdatnych, którzy w morskich szpitalach Greenwich i Chelsea miejsca i opatrzenia mieć nie mogą, chce temu celowi poświęcić pieniądze należne koronie z okrętów nieprzyjaciółom wydartych. Mówią dziś powszechnie, że Parlament będzie naprzód zawieszony w lipcu; w miesiącu zaś wrześniu zupełnie rozwiązany; wtenczas Monarcha rozkaże wybierać nowych Reprezentantów do izby niższej, Parów Szkockich i Irlandzkich do wyższej; zgromadzonym izbom w późney iesieni doniosą Ministrowie o zaszłych odmianach w politycznym względzie; i o potrzebie naprawienia, co się zepsuło w administracyi krajowej. Dziś Anglicy stawiają wielkie zakłady, że pokój z Francją przed r. 1807 nie będzie podpisany.

Listy z Przygórka dobrej nadziei donoszą, że G. Baird przyioł do naszej służby 300 Hottentotów, dawniej przez Batawskiego Gubernatora Janssens dobrze wyćwiczonych; wszyscy strzelają doskonale; postanowiono więcej ludzi zaciągnąć w tym narodzie. W izbie wyższej Lord Grenwille czytał projekt przez niższą uchwalony względem zniesienia handlu Murzynów. Po długich sporach, zdanie Ministra zostało przyjęte większością głosów 41 przeciw 20. Natychmiast postanowiono za-

nieść prośbę do tronu, ażeby Monarcha porozumiał się z Mocarstwami postronnemi, iakim naybardziej sposobem zakupowanie Murzynów ma być wstrzymane, i powszechnie Europeyzykom zabronione. Margrabia Douglas Ambassador wkrótce wyjeżdża na miejsce przeznaczenia swego. Z Barbados doniesiono, że d. 1 Maia na tey wyspie, iakoteż na innych Antylskich dało się uczuć trzęsienie ziemi; czekamy troskliwie dokładniejszego opisanie szkód poczynionych mieszkańcom przez ten okropny przypadek. Z wysp cukrowych powracają do Anglii 3 regimenta piesze, które długi czas na załodze stojąc, przez choroby zarazliwe ucierpiały nieskończenie, tak że w nich bardzo mało zostaje Officerów i żołnierzy.

Ostatnie wiadomości z Bengalskiej stolicy Calcutta przysłane są d. 16 lutego; wtenczas pokoy kwitnoł w całej Jndyi; z wodzem Scindiah nie tylko ugodę, ale też przymierze zawarto. Rząd Angielski znaczną nagrodę ofiarował Półkownikowi Macolm, który z nim i Holcarem pisał traktaty. Ustapione przez Marattów narodowi naszemu prowincye, znacznie powiększą dochód kompanii, położeniem zaś swoim czynią łatwiejszą obronę innych dzierżaw dziś ograniczonych górami i rzekami, które przebywać Jndyanom będzie trudno, iż nie powiemy niepodobno, gdy Anglicy na miejscach upatrzonych postawią twierdze i załogi. Holcar nie tylko obowiązał się żadnego Europeyzyka do służby swojej nie przyjmować bez woli naszej, ale też oddalić od boku niejakiego Ghantka, który w radzie zasiadając wodza Marattów, Anglikom nieprzyjazny, sprawcą był rozruchów. Ten człowiek ustępować musi w głąb Indostanu.

Zawczora prezentował się Królowi Graf Stroganow Ambassador Rossyiski. Wczora Lord Melville raz pierwszy po zakończonej sprawie zasiadał między Parami, i z kolei swojej dawał zdanie o Indyjskich interessach, które zna bardzo doskonale, iako dawny Administrator. Mówiono przez d. kilka, że z Ministrów naszych oddali się z urzędu; powieść zawczesna. Małżonka pła Spenser Smith w kraju Weneckim od Francuzów poymana, i do Valenciennes odesłana, uciekwszy w drodze, trafiła do Pragi, z kąd przez Szwecyą ma powracać do oyczyzny. Adm. Thornborough zamykający port Rochefort z okrętami Achilles i Maltha od 84 armat zawinął do Plymouth dla naprawy; oddalonego miejsce zastąpił inny komendant od Brestu przysłany, który chcącemu wynisć pod żagle Lallemant drogę czyni nieprzebytą. Do Toenningen i Bałtyckiego morza kupieckie flotty często wysyłamy, zawsze pod strażą wojennych okrętów, ażeby snadź Batawowie dziś zawarli w portach swoich, pod nowym rządem o wyprawie iakiey nie pomysłili. Pomienione flotty mniejsze są wprawdzie teraz, niż w latach przeszłych; dość jednak liczne. Nie lękamy się bynajmniej żeby Francuzi w r. terazn. dokonczyli budowę 8 okrętów lin. w Anvers, które ludem osadzić doświadczonym nie rychło potrafią; i Batawowie nie wyszłą na morze potężney eskadry, któraby straszną była Adm. Russel i Duglas.

Cochrane w raporcie nowym uskarża się na licznych korsarzów Guadalupy, i z eskadry Francuzkie, każda z 4 fregat, które niemało statków kupieckich nam zabranych, codziennie odsyłają do pomienionej wyspy. Wysłane przez Adm. Angielskiego okręta nie znalazły nigdzie nieprzyjaciół, którzy pilnie unikają spotkania. Na początku Maia po wiadomym trzęsieniu ziemi zaczęły się deszcze w tey roku porze zwyczajne; przez co choroby zagęszczone między żołnierzem broniącym wysp Antylskich, ustały zupełnie. G. Boyer naywyższy komendant oddalił się z Barbados z całym sztabem, chcąc zwiedzić wszystkie osady cukrowe, i obronę ich opatrzyć. Admiralicya nasza chcąc zawsze mieć napełnione magazyny potrzebam okrętowemi, kazała zakupić w portach Bałtyckiego morza 6 t. beczek pieńki, każda od 2 t. funtów.

Wiadomości przysłane z Lisbony domyslać się kaza, iż Mocarstwa przeciw Anglii zprzymierzone coś zamyślają przeciw Portugallii; lecz nie raz podobne wieści upadały, a Regent pokoy i obojętność zachować potrafił. Niedawno wysłał kilka fregat dla odpędzenia korsarzów Afrykańskich, którzy się pokazali na Oceanie. Gdy zwiędzał granice Królestwa, oglądając w iakim są stanie twierdze kraiove od ściany Hiszpańskiej, przyioł deputatów

miasta Olivenca z powiatem odstąpionego Królowi Kato-lickiemu w r. 1801, którzy dawnemu Panu uszanowanie i wdzięczność oświadczali. O czém uwiadomiony X. Pokoiu, doniosł deputatom i tym którzy ich wysyłali, o nieukontentowaniu Karola 4, i do sądu wszystkich oddać kazał.

Od flotty, która z Jamaiki jest spodziewana, 6 statków przybyło do Dover; 12 tygodni w drodze zostając, ucierpiały nieskończenie; wiatr oddalił od zwyczajnego biegu w daleką stronę; o drugich które płynęły razem, żadney nie mają wiadomości. Podczas żeglugi przewlokłey słyszeli od Amerykanów potwierdzone doniesienie, iż H. Buonaparte zawinął do Guadalupy; o tey jednak powieści żeglarskiej wątpić chcemy, dopóki osad naszych Gubernatorowie nie doniosą urzędownie. Zarówno wątpliwy jest odgłos, że przed kilko d. Lallemant od wyspy Aix oddalił się niepostrzeżony na głębiny, prowadząc 1 okręt od 120 armat, 4 od 74, 1 od 56, 3 od 44, 3 od 24.

FRANCYA.

PARYŻ 18 Czerwca. Widząc od niejakiego czasu przybywających z Londynu kilku Anglików rangi wyższej, łatwo było mieszkańcom tey stolicy powziąć nadzieję rychłej ugody; jednak podziśdzien nie widzimy, żeby iaki przypadek, lub rozkaz rządowy gruntował opinią Paryżanów; przeto rozumieć powszechnie zaczęto, że nie o pokoy, lecz o zamianę ieńców traktuiemy. Pisma tutejsze urzędowym sposobem zbiłają rozrzucone w kraju i zagranicą powieści o abdykacyi Elektora Badeńskiego, zniesieniu podatków odsoli w Neapolu, i o przeniesieniu Rzymskiej stolicy do Avignon.

W Dalmacyi kazano zaciągać legion 4, batalionowy, w Jstryi 1 batalion; liczba żołnierzy niewiadoma. W okolicach miasta Luneville i Blamont, d. 11 buza straszliwa niezmierną szkodę sprawiła w urodzaiach ziemnych; mieszkańce Blamont tracą przez to więcej 100 t. fr. Gdy Ludwik Buonaparte pośpieszając do Hagi, do Peronne wieźdzał, jeden z kanonierów ognia dając, ciężko raniony, opatrzenie i pensyą od niego dożywością otrzymał. Tenże Ludwik bawiąc w Cambray, od obywatelów miasta był zaproszony do subskrypcyi, na wystawienie monumentu Fenelonowi; przyłożył się do dzieła podać mającego imie nieśmiertelnego męża potomnym wiekom. Mieszkanie dla pustelników na górze Genevre ufundowane przez Napoleona, oddane będzie zakonnikom la Trappe zwanym, z obowiązkiem czynienia wygody dla podróżnych z trudnością przechodzących Alpejskie góry.

W kraju Neapolitańskim ogłoszono, ażeby bez pozwolenia dzisiejszego rządu klasztory płci oboiej nie przyjmowały Nowicyuszów. Pod Gaetą G. Gardanne doświadczył batteryi z moździerzów nowo założoney blisko brzegu morskiego; bomby doniosły i raziły wszystkie statki, które X. Hesse Philipsthal trzymał w porcie dla komunikacyi potrzebney z Anglikami i Sycylią. Ztąd jednak wnosić nie możemy, że komunikacya będzie przecięta, dopóki na morzu panuje nieprzyjaciół; godzi się mieć nadzieję, iż przynajmniej będzie zatrudniona. W Lyonie Giard przedsięwziął odprawić powietrzną żeglugę; nie powiodło się przedsięwzięcie; szczegóły nie pomyślnego przypadku niewiadome. Departament nasz wojenny z rozkazu wyższej władzy zatrudnia się teraz pilnie śledzeniem urzędników przestępnych, którzy na dostarczenie poscieli i innych potrzeb żołnierskich wzięwszy ze skarbu znaczne summy, pokazali się w administracyi niewiernemi. Garstka Anglikow lądowała nie dawno na brzegach Neapolitańskich; przyszło z naszem do nocney utarczki; po której nieprzyjaciół powrócił na okręta.

Seminaryum zagranicznych Missyi wiadomość odebrało dokładną o stanie dzisiejszym religii Chrześciańskiej w Chinach. W samey tylko prowincyi Sutchuen w r. prz. nawróciło się pogan 5181, ochrzczono dzieci 6039. Katolicy pod panowaniem Cesarza terazn. używają swobod i wolności, iakich dawniej nigdy tam nie mieli. Mandarynowie niektórzy z poważniejszych im sprzyiają, inni przynajmniej nie czynią żadney przeszkody w nawracaniu, drudzy nakoniec dozwalają sprawować publicznie obrządki święte. W pomienionej prowincyi Chrześcianie liczą 64 szkoły dla dzieci płci obo-

isy. Byłoby tam nawroconych bez porównania więcej, gdyby do obfitego żniwa znalazło się więcej robotnika. Lecz teraz Missya cała składa się z 4 kapłanów Paryżkich, 19 Chińczyków rodowitych. W r. prz. Cesarz 2 Missyonarzów z Cantonu do Pekinu zprowadzić kazał.

Od Ministra edukacyi wyszedł przepis, ażeby młodzieńce kosztem skarbowym utrzymywani w Lyceach, kończyli nauki w r. 18; ci zaś których utrzymują rodzice i krewni, w r. 20. Następca tronu Bawarskiego z Kardynałami Maury i Spina odwiedzał szkołę głucho niemych Sicarda; ta dziś liczy uczniów 100, z których blisko 90 nauczyło się mówić. Maury, iak słyhać, pracuje nad ziednoczeniem umysłów w materyach religii w narodzie Francuzkim; do Rzymu, iak mówiono, nie wyjechał.

W Ł O C H Y.

Neapol 17 Czerwca. Anglicy i Neapolitańczykowie niedawno wysłani z Gaety, którzy zamek S. Andrzeja ubiegli, zabili w nim 200 Francuzów, sami zaś od morza odcięci bawią dziś w górach Appeninu, łącząc się z licznymi malkontentami. Góra Wezuwiusz dotąd nie przestaje wyrzucać lawę; ieden tej potok płynął do Ottiano, 2 do Torre del Greco, niszcząc w przeysciu swoim drzewa i domy; obywatele ostatniego z mieysc wspomnionych rozumieli się być blizkiemi nieuchronney zguby. Zaczęły się w stolicy naszej publiczne z nabożeństwem processye, dla uproszenia Naywyższego ażeby klęskę oddalić raczył. W Calabryi gdy uczuć się dało trzęsienie ziemi, obywatele wspomniawszy, co ucierpieli w podobnym przypadku r. 1783, odbiegli domów i własności, uciekając przed niebezpieczeństwem w otwarte pola; podobnym sposobem wielu mieszkańców naszej stolicy, pod gołym niebem od kilkun. schronienia szukają.

RZYM 14 Czerwca. Ociec S. znajduje się teraz w słabym zdrowiu; zatrudnia dziś Apostolską stolicę interes Koadjutoryi Elektora Arcy Kanclerza Rzeskiego. Kardynał Ruffo Arcy B. Neapolitański niedawno do nas przybyły odebrał zalecenie ażeby ztąd ustąpił; obiera mieszkanie w małym miasteczku Ameria. Przed kilkun. d. powracali z Neapolu do Paryża Senatorowie Francuzcy Perignon i Ferino; iadą na Mediolan; tamże udał się z Florencyi Ambassador wyznaczony do dworu Hiszpańskiego, Beauharnois, odwiedzając Eugeniusza synowca swojego.

B A T A W S K A R P.

HAGA 28 Czerwca. Dla pomocy Ministrom ustanowiono 3 Dyrektorów, z których ieden doglądać ma wojennej administracyi, drugi interesów osad zachodnio i wschodnio Indyjskich, i handlowych, trzeci służby Bożej i sprawiedliwości, iakoteż bezpieczeństwa publicznego; w pensyach i randze wszyscy 3 porównani z Ministrami. Deputatom od Akademii Leydeńskiej i Franeker przysłanym opiekę i wsparcie ureczono. Pierwsi w mowie swojej wspomnieli, że Henryk 4 poprzedników ich zaszczycał względem naywyższym.

Z Ameryki północney przybyli żeglarze donieśli, że na wyspie S. Domingo panują między ludem czarnym wielkie rozruchy; przyczyna utojona; Murzyni z portów i miast nadmorskich droższe sprzęty unoszą w góry, iakby się lękali niaazdu nieprzyjacielskiego.

Posel Pruski u dworu Elektora Hesse Cassel zwołany niedawno do Marpurga deputatom XX. Haskich, Waldeck, Lippe, Wied, i wielu innych przełożył, ażeby zawarli przymierze z pomienionym Elektorem oddając onemu woyska swoje, i na utrzymanie onych płacąc summy potrzebne, ten zaś Officyerów ma awansować w służbie swojej, i dostarczać XX. ludzi potrzebnych na straż zamków. Deputowani oświadczyli, że Panowie ich takie nowości wprowadzać nie śmieją bez wiedzy i zezwolenia całej Rzeszy.

1 Lipca. Ludwik Buonaparte wyjechał do Rotterdamu, dla przypatrzenia się zpuszczeniu na wodę okrętu lin. od 90 armat, naywiększego z okrętów naszych, któremu imię dano Piet Hein, odnawiając pamiętkę Admirala tegoż imienia, który na początku 17 wieku słytał, kiedyśmy o niepodległość z Hiszpanią walczyli. Powracając z Rotterdamu Ludwik wstąpi do Delft miasta, gdzie oglądać będzie grobowy Monument Guilhelma 1 X. Orange wybawiciela narodu, i pierwszego RP. założyciela. Na mieyscu G. Collaert, który był Szefem Gwardyi naszej pod Pensyonarzem, stanął G. Du Brogne. Posel nasz z Lisbony doniósł, że Regent X. Brezylji wyrokiem danym d. 28 kwietnia, cło od towarów do Królestwa wchodzących podniósł 2 procentami.

P R U S S Y.

BERLIN 8 lipca. Jak tylko przybył goniec od G. Kalckreuth z doniesieniem Królowi o skutkach negocyacyi onemu poruczonej w Anclam, natychmiast kilku regimentom garnizonu naszego ruszyć kazano do granic Pomeranii Szwedzkiej. Nic iednak nie nastąpiło uwagi godnego, w tych stronach; korespondencya z obustron nieprzerwana; eskadry Szwedzkie zamykać nie przestają Baltyckie porty; przez co niepożyteczne jest oświadczenie rządu Angielskiego; iż na tych morzach żegluga wolną być miała. GL. Kunheim wysłany do Lawenburga. Z Norimbergi wiadomość przysłała, że dywizya woysk Francuzkich wkroczyła niedawno do dzierżaw tego miasta, zajmując te naybardziej, w których przez lat kilka stał załoga Pruski żołnierz; o co był długi process w sądach Rzeskich. Magistrat oświadczenie uczynił przeciwko wtargnieniu obcego woyska. Z Essen, Werden, kilku miast innych Westfalii, które Murat osadzić kazał iako należące do Clivii, gdzie później posłano Pruskie załogi; żołnierz iedney i 2 strony ustąpił; lecz wkrótce potem Prusacy powrócili w małej liczbie; zktąd wnosimy, że trudności o dzierżawę podziśdzien ułatwione nie są.

D A N I A.

COPPENHAGA 1 lipca. Instytut nasz na wielką pochwałę zasłużył w narodzie. R. 1799 w szkole ubogich nie utrzymywano nad 300 dzieci; w r. zaś terazn, liczyliśmy onych 1486. Pomnożony fundusz, oszczędność w wydatkach Administratora dała sposobność rozciągnięcia dobroczynności. Kupieckie flotty Angielskie często ciągną Sund przechodząc, lecz w liczbie mniejszej, niżeli w przeszle lata, przeciwnie zaś więcej teraz okrętów Angielskich zawia do Husum i Toenningen. W Xięstwie Holsztyńskim r. teraz. oboz wytknąć kazano dla 12 batalionów piechoty, kilku regimentów konnych; następca tronu pojedzie do tej prowincyi dla cwiczenia onych.

R Z E S Z A N I E M I E C K A.

MANHEIM 28 Czerwca. Wszystkie wiadomości z Cyrkułów Bawarskiego, Frankońskiego, Szwabskiego, i Renu przychodzące w tém się zgadzają, że woyska Francuzkie w przeciągu lipca z Niemiec ustępować zaczną; do naszych okolic przeszły niedawno z piesze regimenta z dywizyi G. Gudin, która do korpusu Davoust należy. Na lewym brzegu Renu czynią przygotowania na ich przyjęcie. Słyhać, iż ieńcom Austriackim znowu pozwolono powracać do kraju swego. Jutro obywatele powiatu Brisgau hołd wykonywać mają nowemu panu Elektorowi Badeńskiemu.

RATISBONA 29 Czerwca. Wczora Arcy B. Tyryjski, Nuncyusz Apostolskiej stolicy Genga miał wstępny audyencyą u Elektora Arcy Kanclerza Rzeskiego. Niżeli traktować zacznie z nim i Seymem o konkordat Kościołów Katolickich, ma odprawić podróż do Munchen, Stutgardu, i Carlsruhe. W okolicach Norimbergi i wielu innych mieyscach Cyrkułu Frankońskiego znajdują się dzierżawy należące do zakonów Maltańskiego i Krzyżackiego, innych wiele do szlachty udzielney; wszystkie niedawno żołnierzem Bawarskim osadzone zostały. Woyska Francuzkie dotąd z mieysca nie ruszyły. Soult jest w Passau, S. Hilaire w Braunau. Od czasu dawnego obiecano przysłać z Wiednia reskrypt Cesarski, zciągający się do odmian zaszytych w Rzeszy od r. iednak podziśdzien przysłany nie jest.

AUSZPURG 29 Czerwca. D. 23 Minister, Berthier wydał z Munchen rozkazy stosowne do blizkiego ciągnięcia woysk Francuzkich ku Renowi. Po drogach rozstawiono dywizye Gensdarmów, ażeby żołnierz nie zbacał i obywatelów nie krzywdził; ci sami powinni doglądać, ażeby żywność i furaze były gotowe, iakoteż konie pod artylleryą i zawady potrzebne. W kilku mieyscach, naybardziej w Geislingen założono magazyny. Często widzimy przechodzące tedy wozy ładowne pieńdzwi przez kontrybucyą zebranemi, pod liczną strażą. W Braunau garnizonowi zalecono mieć gotowość do ruszenia na pierwsze hasło. Przed kilkun. d. powrócił tu z Paryża Bawarski Konsyliarz Baader, wezwany od rządu Francuzkiego, ażeby otworzył zdanie swoje o sławnej machinie w Marly; wykonał zlecenie mąż uczony; dzieło jego wprzod roztrząśnione przez Monge, Prony, Coulomb, powszechną pochwałę odniosło w Instytucie narodowym. Młodzieńców nowozaciecznych ze Francyi do Niemiec na dopełnienie półkow posyłać przestano.